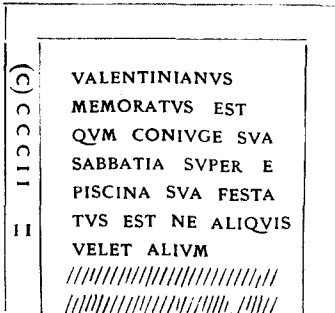

Staro-kršćanski nadpis

sa otočića Vrnika blizu sela Lumbarde na otoku Korčuli.

Čita se: Valentinianus
 memoratus est
 cum conjuge sua
 Sabbatia super h(anc)
 piscina(m) sua(m) festa-
 tus est ne aliquis
 velet alium
 III
 (1)

Ploča od zrnata siva mramora sa crnkastim prutcima, široka 39 cm., visoka 30 cm., debela 12·5 cm. Ploča je sjegurno bila četvorinasta, jer u debljini, iza abakus-a debela 5 cm., prelazi u neprestan toskanski ekinus, a za njim u valjasto deblo, tako da bi se moglo slobodno pomisliti, da je ploča služila za toskansku nadstupinu. Po tomu se može suditi, da je okrnjen komad visok 9 cm. Pošto je rub okolo naokolo nadpisa širok od prilike 4·5 cm, to će od nadpisa manjkati dvie brazde, ako se uzme da se slova zadnje brazde dotiču ruba kao u prvoj, inače jedna.

Slova su nejednake veličine, baš nespretno i krivo urezana, očito bez dljeta i ravnala kojekakvim klinastim orudjem. Kraci svakoga L čine tup kut. a vodoravan krak je nagnut doli. Nijedno

(1) Tiskamo ovaj nadpis, kako ga primismo. Istina dobili smo i otisak, ali o ovom kaže i sam naš dopisnik u popratnici: „Istom Vam poštom šaljem otisak nadpisa na hartiji bugačici. Otisak nije posve dobar, jer su slova plitka i tupo urezana, ali ćete po njemu ipak imati pojma o ploči i razumjeti, dali sam je dobro spisao i raztumačio nadpis.“ Na takovom otisku to je nemoguće. Opazit ćemo samo, da rječ *Piscina* dolazi još u jednom solinskom nadpisu u smislu rake (V. Mommsen. C. I. L. III. 2279). *Piscina*, osim mjesto gdje se ribe lovile, zvalo se je i korito za kupelj, i velika drvena žara za vodu (Plin 34, 12, 32), a ovoj su slične bile i mrtvačke rake. Ono *festatus* izraz je neobičan, te jedva ga ima *Fabius Pict. ap. Gell. 10,15* u smislu *ad festum paratus*, ali se i tu dvoji, da li je to prava lekcija. U sredovječnih spomenicima imamo *festare* u smislu samo *svetkovati*. I ono je neobično: *ne aliquis velet alium* sc. corpus imponere etc. miesto *si quis* etc. U ostalom nam se čini, da na koncu zadnjegu redka ostaju dosta očiti tragovi rječi *corpus*.

Uredništvo.

A neima u sredini popriečna poteza. T od *velet* pisano je poput grčkoga Γ.

Na kraj četvrte brazde je E zaista mjesto H, pokratice od *Hanc*, kao što se često H nalazi na mjesto E. *Sabbatia* je liturgično ime staro-kršćansko. U br. 7, VIII. god. »Bull. di arch. e. st. dalm.« str. 100 izdan je nadpis nadjen na J. solinsk. bazilike: † ARCA SABBATIAE. U br. 12, VII. tečaja istog »Bullettino« izdao je g. Bulić nadpis sa ploče okrugla oblika našašte u Solinu. Slova veli da su „*rozzissime*“, i da su V. vieka, a da se smisao jedva može da razumije. Na toj ploči je rieč PISCINA dvakrat spomenuta. U br. 12, VIII. tečaja str. 206 ist. »Bullettino« slavni G. B. de Rossi u svojim opazkama na neke nadpise nadjene u Solinu i priobćene u »Bull.«, veli da mu se čini nova rieč PISCINA za grobnu raku. Nastavlja pak da ima u Rimu kojigod epitafij urezan na okrugloj ploči, t. j. na pločama crkvenog patosa, koje se zvahu *rotae*.

Lako da i Vrnička ploča bude jedna takova *rota*. Niz lievi rub ploče slabo su urezani neki biljezi kao CCC II, a niže ≡ kao ostanci od E izlizana. Izpred prvoga C okrunjen je ugao, u kojem bi bilo dosta mjesta za četvrto C. Možda je odviše smjelo, ali bi se ja usudio tumačiti te biljege kao godinu iz koje je nadpis, dakle 402 — za vremena careva Arkadija i Honorija. Svakako pak, po nespretnim slovima, po imenu SABBATIA, po rieči PISCINA, po izostavljanju dočetka M u acc. *Piscinam Suam*, kako i na spom. ploči izdanoj u »Bull.«, sudim, da je i ova ploča *staro-kršćanska*, i to iz V. vieka. U ovom je nadpisu nov dokaz, da se rieč PISCINA upotrebljavala u tom vieku mjesto ARCA ili MONVMENTVM.

Ploča je nadjena baš uz sjevero-zapadnu obalu otočića, između stare crkvice Pohodjenja Gospina i mora, nešto 0.5 m. nad uravnjem morskim, prigodom kopanja zemlje za bunar početkom prosinca mjeseca 1886 god. Meni ju je ustupio kamenar Spasoje Foretić uvjetom, da mu priobćim sadržaj nadpisa i da ploča ostane u korč. gradskom muzeju starina, koji bi se imao otvoriti do skora. Sjegurno je, da se na Vrniku kamenje sieče od najstarijih vremena. Domaći povjestničari drže, da su tu već stari grčki i rimski doseljenici radili. Ova ploča potvrđuje donekle tu predmnjevu. Uz mjesto, gdje je ona nadjena, obstoje tragovi židova; ko zna, da bi se kopanjem još štogod našlo!

U Korčuli o S. Vlahu 1887.

Franjo Radić.